

УДК 008:379.85+929 (477)«18»
DOI 10.32461/2226-3209.1.2025.327868

Цитування:

Родінова Н. Л. Вплив постаті І. Котляревського на формування символічних топосів культурного простору Наддніпрянщини II половини XIX століття. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв* : наук. журнал. 2025. № 1. С. 55–60.

Родінова Наталія Леонідівна,
кандидат історичних наук,
доцент кафедри артменеджменту
та івент-технологій Національної академії
керівних кадрів культури і мистецтв
<https://orcid.org/0000-0002-2259-5573>
rodinova2010@gmail.com

Rodinova N. (2025). The Influence of Ivan Kotliarevskiy on the Formation of Symbolic Topos in the Cultural Landscape of Naddniprianshchyna in the Second Half of the 19th Century. *National Academy of Managerial Staff of Culture and Arts Herald: Science journal*, 1, 55–60 [in Ukrainian].

ВПЛИВ ПОСТАТІ І. КОТЛЯРЕВСЬКОГО НА ФОРМУВАННЯ СИМВОЛІЧНИХ ТОПОСІВ КУЛЬТУРНОГО ПРОСТОРУ НАДДНІПРЯНЩИНИ II ПОЛОВИНИ XIX СТОЛІТТЯ

Мета дослідження – здійснити культурологічний аналіз спадщини, ідей, постаті Івана Котляревського через призму їх взаємозв'язків з топографічними маркерами, меморіальними місцями, які згодом ставали відомими туристичними дестинаціями, що дозволяє виявити їх вплив на формування національної ідентичності та культурної спадщини українців. **Методологія дослідження** полягає в застосуванні широкого спектру загальнонаукових та спеціальних методів, зокрема методів аналізу і синтезу, порівняння, узагальнення, генетичного, біографічного методів, а також історико-культурологічного та контекстуального підходів, що дають змогу детально проаналізувати внесок І. Котляревського, вплив його постаті й спадщини у контексті їх зв'язків з розвитком культурно-суспільного середовища, туристичних топосів, національної ідентичності в просторі соціуму Наддніпрянщини II половини XIX століття. **Наукова новизна** одержаних результатів зумовлена вирішенням важливого наукового завдання щодо аналізу значення постаті І. Котляревського в процесах розвитку символічних топосів, меморіальних і туристичних місць, а також становлення модерної української ідентичності та її проявів у топографічних маркерах Наддніпрянщини, що дає змогу глибше зрозуміти вплив місцевого культурно-просвітницького контексту на формування національно-культурних цінностей України. **Висновки.** І. Котляревський посідає одну з ключових позицій у процесі формування не лише вітчизняної літератури і освіти, але й у розвитку культури, символічних топосів, меморіальних місць й української національної ідентичності. Його творчість, спадщина, ідеї, постать справили значний вплив на еволюцію соціокультурних і політичних процесів в Україні II половини XIX століття, які сприяли розвитку модерної національної самоідентифікації нації. Встановлено, що діяльність та спадок І. Котляревського базувалися на ідеях духовного відродження, збереження історичної пам'яті, формування нових тенденцій та розвитку українського суспільства. Вказано, що постать та пам'ять про І. Котляревського були важливим виховним, об'єднавчим чинником різноманітних суспільних процесів II половини XIX століття, заснованих на дослідженні й збереженні етнокультурних традицій, формуванні державотворчої української національної ідеї.

Ключові слова: І. Котляревський, культурні цінності, культурологія туризму, національна ідентичність, топоси, туризм, соціокультурні процеси, Наддніпрянщина, XIX століття.

Rodinova Nataliia, Candidate of Historical Sciences, Associate Professor at the Department of Art Management and Event Technologies, Educational-Research Institute of Practical Cultural Studies and Art Management, National Academy of Culture and Arts Management Academic Mobility and Cross-Cultural Communication in the Globalised Educational Space

The Influence of Ivan Kotliarevskiy on the Formation of Symbolic Topos in the Cultural Landscape of Naddniprianshchyna in the Second Half of the 19th Century

The purpose of this study is to conduct a cultural analysis of Ivan Kotliarevskiy's legacy, ideas, and persona through the lens of their connections with topographical markers and memorial sites, which later became well-known tourist destinations. This analysis makes it possible to identify their role in shaping Ukrainian national identity and cultural heritage. **The research methodology** employs a wide range of general and specialised methods, including analysis and synthesis, comparison, generalisation, as well as genetic and biographical approaches. Additionally, historical-cultural

and contextual frameworks are applied. These methods facilitate a detailed examination of Ivan Kotliarevskyi's contributions, the impact of his figure and legacy, and their connections to the development of the cultural and social environment, tourist sites, and national identity within the social context of Naddniprianshchyna in the second half of the 19th century. The scientific novelty of the results presented in this article lies in addressing a significant research task: analysing the role of Ivan Kotliarevskyi in the development of symbolic topos, memorial and tourist sites, as well as in the formation of modern Ukrainian identity and its expression in the topographical markers of Naddniprianshchyna. This analysis provides a deeper understanding of the influence of the local cultural and educational context on the formation of Ukraine's national and cultural values. **Conclusions.** As a result of this study, it was established that Ivan Kotliarevskyi holds one of the key positions not only in the formation of Ukrainian literature and education but also in the development of culture, symbolic topos, memorial sites, and Ukrainian national identity. It is worth noting that Kotliarevskyi's literary works, legacy, ideas, and persona had a significant influence on the evolution of sociocultural and political processes in Ukraine during the second half of the 19th century, contributing to the development of modern national self-identification. It has been established that Kotliarevskyi's work and legacy were based on the ideas of spiritual revival, the preservation of historical memory, and the formation of new social trends, and the development of Ukrainian society. Furthermore, his figure and memory became an important educational and unifying factor in various social processes of the second half of the 19th century. These processes were rooted in the study and preservation of ethnocultural traditions and the formation of the Ukrainian nation-building idea.

Keywords: Ivan Kotliarevskyi, cultural values, tourism cultural studies, national identity, symbolic topos, tourism, sociocultural processes, Naddniprianshchyna, 19th century.

Актуальність теми дослідження. Музей-садиби видатних діячів, пам'ятники та меморіальні місця письменників, науковців, за умови фахового підходу, стають своєрідними храмами пам'яті, символічними топосами, де можна доторкнутися до історії, глибше зрозуміти внесок пізнати достойні особистості, відчутти атмосферу їхньої епохи. Проте соціокультурні процеси, пов'язані зі створенням цих місць, що часто стають популярними туристичними дестинаціями, та які дозволяють глибше зануритися у світ творчого шляху видатних особистостей, зазвичай залишають поза увагою дослідників. Хоча подібні студії не лише підвищують інтерес до історії та культури відповідних регіонів, а й сприяють розвитку самоідентифікації суспільства.

Перші пам'ятники громадському і культурному діячу, музей-садиба І. Котляревського, тематичні вечори пам'яті, історія постановки яких починається з II половини XIX століття, часто ставали осередками інтелектуального життя українства, розрадою та стимулом подальших дій для багатьох видатних діячів науки та культури, які перебували, в той час, під пресингом російської імперської влади. Ці меморіальні та пам'ятні символічні топоси, дестинації, різні форми музейної інфраструктури, що виникли у місцях перебування видатних особистостей, починаючи з кінця XIX століття набували все більшої популярності серед тогочасних туристів. Відвідування подібних символічних топосів було не просто спрямоване на задоволення цікавості, а й своєрідним зв'язком із джерелами національної культури, підтвердженням ідентичності. Тому подібні місця та туристичні дестинації, і в наш час,

стають не лише об'єктами туристичного інтересу, а й важливими центрами культурного життя, просвіти та наукових досліджень.

Дослідження спадщини, значення постаті І. Котляревського у формуванні символічних топосів культурного простору Наддніпрянщини II половини XIX століття, через призму локальної специфіки регіону, дозволяє розкрити нові аспекти впливу цих меморіальних місць й пам'ятників на розвиток всього соціокультурного середовища, зокрема національної ідеї у зазначений період.

Аналіз досліджень і публікацій підтверджує значущість теми традицій шанування постаті й пам'яті Івана Котляревського, які є важливою складовою частиною культурної та наукової спадщини українського народу. Багато вчених звертають увагу на вплив творчості, постаті та ідей Котляревського на розвиток української літератури, культури та освіти. Наприклад, П. Волинський [5] аналізує не лише літературну діяльність І. Котляревського, але й його значення у контексті формування культурних традицій та національної ідентичності українців. С. Єфремов [8] і Л. Петренко [14] розглядають різноманітні грані діяльності І. Котляревського, підкреслюючи його внесок у виховання нового покоління та інноваційні риси його напрацювань, що мали значний вплив на розвиток української освіти і культури. Отже, ці та інші дослідження акцентують на багатьох аспектах спадщини І. Котляревського, його внеску у формування культурних, освітніх традицій в Україні та значенні його постаті для всієї вітчизняної культури. Дослідженню взаємозв'язку вітчизняної літератури і процесу формування національної свідомості провідних

діячів українського руху Наддніпрянщини (середина – кінець XIX століття) присвячена стаття І. Гирича [6].

Різним культурологічним аспектам розвитку регіонального туризму та туристичних дестинацій, питанням еволюції культурного туризму присвячені праці П. Береста, А. Гаврилюк, С. Дичковського, В. Сіверса, Т. Філіної, Н. Шевченко та інших. Тематику особливостей становлення і розвитку музеїв досліджували Т. Бегаль, Ж. Денисюк, С. Руденко та інші науковці. Культурний туризм як важливий чинник соціально-культурного розвитку регіонів аналізувала Л. Божко [4]. Інструментам популяризації нематеріальної культурної спадщини регіонів України присвячена стаття С. Садовенко [14]. До того ж, важливо пам'ятати про роль внутрішнього туризму у формуванні національної ідентичності суспільства [15].

Постановка завдання. Метою даної статті є здійснення культурологічного аналізу впливу постаті І. Котляревського через призму формування символічних топосів культурного простору Наддніпрянщини II половини XIX століття, що дозволяє розкрити значення його спадщини в процесах розвитку національної ідентичності та культурної спадщини. Для досягнення мети встановлено наступні завдання: визначити етапи становлення ідей та діяльності І. Котляревського; проаналізувати основний вклад І. Котляревського та його вплив на розвиток національної культури через аналіз їх взаємозв'язків з топографічними маркерами й меморіальними місцями, пов'язаними з митцем. При проведенні дослідження було застосовано широкий спектр загальнонаукових та спеціальних методів, зокрема метод аналізу та синтезу, порівняння, узагальнення, генетичний, біографічний методи, а також історико-культурологічний та контекстуальний підходи, що дають змогу детально проаналізувати внесок І. Котляревського, вплив його постаті й спадщини у контексті їх зв'язків з розвитком культурно-суспільного середовища, туристичних топосів, національної ідентичності у просторі соціуму Наддніпрянщини II половини XIX століття.

Виклад основного матеріалу. Вивчення діяльності та значення постаті І. Котляревського базується на комплексному використанні історико-ретроспективного, культурологічного, біографічного та хронологічного підходів, які дозволили виокремити ключові етапи становлення, розвитку та реалізації культурно-

просвітницьких ініціатив І. Котляревського. Кожен із цих етапів характеризується специфікою професійної діяльності митця, яка спрямована на розвиток національної культури, освіти, науки, національної свідомості, що, у свою чергу, в подальшому вплинуло на діяльність чільних представників української культури II половини XIX століття та сприяло становленню багатьох науковців, письменників, педагогів, культурних і громадських діячів.

На основі аналізу низки тематичних джерел [1; 5; 8; 9–13; 16] сформуємо чотири основні етапи діяльності І. Котляревського:

- інтенсивні пошуки самовираження через літературну творчість, вивчення народної культури й педагогічної практики;
- інтеграція педагогічної діяльності з громадсько-культурною активністю, започаткування просвітницьких ініціатив;
- активна участь у розвитку театру, літератури та народної освіти; поширення національних ідей;
- узагальнення творчого і організаційного досвіду, акцентування уваги на формуванні соціокультурних і гуманістичних цінностей українського народу.

Отже, загальний вплив спадщини, ідей і постаті І. Котляревського на соціокультурний простір II половини XIX століття можна визначити як формування основ патріотичного світогляду, систематичне дослідження культурно-етнографічних основ українського народу, розуміння народного життя, звичаїв та потреб [9, 171]. Звісно, фундаментальний твір, що заклав початки нової української літератури, – «Енеїда», у подальшому сприяв формуванню власної модерної української ідентичності та становленню національних письменства й науки. У своїй поемі автор висвітлював питання національної самоідентифікації, апелював до історичного вояцького минулого, а основним рефреном твору проходить ідея нескореної нації, здатної відродитись всупереч несприятливих обставин [2]. Важливою складовою ідеї І. Котляревського є формування особистості на основі національно-культурних традицій, що включало вивчення рідної мови, історії, звичаїв, що сприяють збереженню ідентичності та розвитку національної ідеї. Ці його зусилля, наративи, ідеї мали важливе значення для розвитку української культури та національного розвитку, стали важливим фактором формування ідентичності не лише серед інтелігенції, але й широких верств, сприяючи зміцненню національних позицій у

світогляді тогочасного суспільства. Водночас твори «Наталка Полтавка» і «Москаль-чарівник», створені у 1818–1821 рр., заклали основи української драматургії та театру, збагачуючи виховну та культурну функції мистецтва, що підвищило інтерес до української культурної спадщини [1; 8; 10; 11; 12]. Загалом твори письменника поглибили розуміння національної ідентичності та свідомості українців [2, 75]. Отже, поведений аналіз допоміг визначити, що діяльність, творчість та постать І. Котляревського ґрунтувались на ідеях духовного відродження нації, мали безпосередній вплив на збереження національної самобутності, акцентуючи увагу подальших діячів на необхідності формування української національної ідеї [11].

Варто відзначити, що в сучасних умовах актуалізації питань збереження історико-культурної спадщини, важливою складовою діяльності культурних, меморіальних, музейних установ є їх ефективна комунікація з цільовими аудиторіями та розширення кола інших зацікавлених сторін. Так, музей І. Котляревського використовує традиційні способи комунікації, серед яких: тематичні екскурсії, залучення учнів та освітня робота з внутрішньо переміщеними дітьми, проведення благодійних концертів на території садиби, конференцій та круглих столів за участю музейників, бібліотекарів, науковців, педагогів тощо. Проте для розширення впливу установи не вистачає використання новітніх технологій, що успішно застосовують європейські музеї, як-то: віртуальна реальність, інтерактивні квести, ігри з використанням мобільних додатків для взаємодії з експозицією тощо [7, 68]. Всі ці ініціативи дозволяють перетворити меморіальні, музейні, туристичні місця на важливі символічні топоси, де відбувається формування основ національної свідомості та ідентичності, що будуть гармонійно поєднуватись з інтелектуальним, морально-етичним, культурним розвитком особистості.

Провідні діячі II половини XIX століття, маючи в багажі напрацювання І. Котляревського, продовжували його зусилля з відродження українського духовного, ідейного простору, зокрема на Наддніпрянщині. Спогади В. Антоновича, М. Драгоманова, М. Грушевського, С. Єфремова, М. Костомарова, П. Куліша, Т. Шевченка, Є. Чикаленка та інших засвідчують, що одними з тих книжок, які насамперед спричинилися до формування їхньої української свідомості й самоідентифікації були твори І. Котляревського [6]. Водночас символічні топоси, тобто місця пам'яті, сакральні пам'ятки і пам'ятники творять той універсальний образ,

стратегічні символи, що сприяють розгортанню національної пам'яті, активізують соціальну комунікацію як форму парадигмальних взаємодій, тобто таких, що слугують зразками для наслідування [3, 15]. Отже, культурологічні дослідження регіональної тематики, що сприяють аналізу індивідуального вкладу видатних постатей в місцевий історико-культурний ландшафт, допомагають закріпленню в масовій свідомості конкретних символів, культурних цінностей і суспільних ідеалів. Тоді як Придніпров'я, разом з Києвом, завжди було один з основних центрів розвитку української культури [4].

Оскільки символічні топоси є місцями, в яких концентруються та які продукують ідеї, мотиви, переконання, стереотипи, вони впливають як на моделі мислення, структурування переконань, так і на складові ідентичності та виступають атрибутами загального національного образу [17]. Значення постаті І. Котляревського у формуванні таких топосів є непересічним, та заслужено займає одне з чільних місць. Адже його твори стали переламним моментом у розвитку вітчизняної культури, а сам автор постав у свідомості суспільства як батько сучасної української літератури [16, 208]. Відомо, що через утиски російської влади, починаючи з 1860-х років, декілька десятиліть українські театральні трупи могли ставити обмежений репертуар п'єс, серед яких були й твори І. Котляревського [16, 270]. А сам образ митця став об'єднуючим фактором, навколо якого ґрутувались українські громадські, культурні і політичні діячі II половини XIX століття. Починаючи з 1880-х років, за ініціативи В. Антоновича, О. Кониського та інших діячів Наддніпрянщини, створювались проукраїнські неформальні організації, громади, студентські гуртки на чолі з консультативним комітетом у Києві. Як згадують очевидці тих подій, особливо знаменними заходами, які сприяли об'єднанню українців та піднесенню їх морального духу були тематичні вечори і ювілеї присвячені І. Котляревському та Т. Шевченку [16, 261]. Однак, про значення постаті І. Котляревського для тогочасного суспільства знала й царська влада. Історія з багаторічним, майже 20-річним, постановням першого пам'ятника І. Котляревському є показовою у цьому плані. Протягом цього часу відбувались репресії проти українських діячів, ставились всілякі перепони у намаганнях вшанувати пам'ять І. Котляревського. І всі ці роки його постать була тим чинником, що ґрутував навколо себе активні українські сили,

які розвивали тогочасну літературу, музику, культуру, мистецтво. Результатом цієї багаторічної боротьби з царською цензурою стало відкриття пам'ятника І. Котляревському, на якому були присутні тисячі учасників [16, 268], ця подія перетворилася на маніфест вільного українства проти тиранії.

Отже, можемо констатувати, що мистецькі вечори, ювілейні урочистості, благодійні заходи присвячені зібранню коштів, й сама подія відкриття пам'ятника І. Котляревському були тими символічними топографічними маркерами, що демонстрували його учасникам і всьому суспільству власну ідентичність та високий рівень національної свідомості. Адже, поінформованість громадськості щодо творів нематеріальної культурної спадщини сприяє активним спільним діям щодо її збереження та відродження, а також стимулює реалізацію тих починань, які допомагають протистояти агресивним імперським зазіханням та не допускають знецінення й знищення власного культурного надбання [14, 23]. А меморіальний або музейний осередок, за таких умов, стають не лише експозиційними просторами, але й важливими символічними топосами, де відбувається комунікація їх відвідувачів з об'єктами культури, стають основною формою пізнання культурної спадщини [7, 66]. Більше того, туризм був і залишається чинником пізнавального, ціннісного, інформаційного впливу. Що через сприйняття і переосмислення, сприяє процесу конструювання й утвердження національної приналежності [15, 77]. Водночас бачимо, що заборона на встановлення пам'ятників, відкриття музеїв видатним українським діячам, на рівні із забороною мови є дієвими імперськими інструментами нівелювання національної ідентичності, асиміляції народу. Одночасно, з іншого боку, формування символічних топосів та туристичних дестинацій допомагає як збереженню історико-культурних пам'яток, так й формуванню ідентичності та пам'яті народу [2, 23]. Отже, трансформація меморіальних місць, пам'ятників, музеїв у публічні символічні топоси, зокрема присвячених постатям видатних діячів, є необхідними складовими вироблення дієвих соціокультурних інституцій, які виконують важливі функції в суспільстві. Адже вони зберігають пам'ять про минуле, формують майбутнє і сприяють розвитку культурного туризму.

Висновки. У результаті проведеного дослідження виявлено, що кожен етап професійної діяльності І. Котляревського мав

суттєвий вплив на подальше становлення представників національної культури, в тому числі й видатних діячів Наддніпрянщини. Дослідження показало, що діяльність митця сприяла розвитку модерної української національної ідентичності, починаючи з ініціатив у сфері літератури й науки і завершуючи впровадженням гуманістичних цінностей в суспільстві та постанням символічних топосів, пов'язаних з І. Котляревським. Визначено, що ключовим аспектом є його значний внесок у формування нового соціокультурного простору другої половини XIX століття, що базувався на інтеграції народознавчих досліджень, просвітницькій діяльності й вихованні національної свідомості.

Однак феномен символічних топосів та туристичних дестинацій є доволі багатограним. Відвідувачі можуть мати різні мотивації: від бажання збагатити свої знання про історію до пошуку емоційного зв'язку з минулим. Незважаючи на значний потенціал, розвиток подібних місць потребує додаткових інвестицій та системного підходу. В цьому контексті, закладам культури, освіти, туризму варто більше уваги скеровувати на розширення використання новітніх досягнень науки й технологій. Водночас безперечно, що пам'ять про постать І. Котляревського є важливим виховним, об'єднуючим чинником різноманітних суспільних процесів як у II половині XIX століття, так і сьогодні, адже ґрунтується на цінностях вивчення й збереження народних традицій та історії, на формуванні державотворчої української національної ідеї.

Література

1. Абаліхін Б. Про військову службу І. П. Котляревського. Публікація архівн. док. та вступ. стаття Б. Абаліхіна. *Архіви України*. 1969. № 5. С. 52–55.
2. Берест П. М. Генеза туристичних дестинацій Центральної України як культурологічний чинник збереження самоідентичності українців в XIX столітті. *Вісник Маріупольського державного університету. Філософія, культурологія, соціологія*. Маріуполь, 2022. Вип. 23. С. 16–27.
3. Білий О. Символічні топоси і боротьба за історію. *Філософська думка*. Київ, 2013. № 6. С. 14–17.
4. Божко Л. Д. Культурний туризм як важливий чинник соціально-культурного розвитку регіонів України. *Культура України*. Харків, 2011. Вип. 32. С. 169–179.
5. Волинський П. К. Іван Котляревський. Життя і творчість. Вид. третє, доп. і перероб. Київ: Дніпро, 1969. 270 с.
6. Гирич І. Б. Література і формування національної свідомості чільних діячів українського

руху Наддніпрянщини (середина-кінець XIX ст.). *Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність*. Львів: Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, 2012. Вип. 21. С. 189-196

7. Денисюк Ж. З. Музейна комунікація в умовах цифровізації. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*. 2021. № 3. С. 64-70.

8. Єфремов С. Котляревський та його школа. Історія українського письменства. 4 вид., фотопередрук вид. 1968 р. Мюнхен, 1989. С. 337-379.

9. Ковалів Ю. Іван Котляревський: феномен чи канон. *Рідний край*. 2019. № 2(41). С. 83-86.

10. Котляревський І. П. Вибране. Харків: Прапор, 1980. 280 с.

11. Любченко В. Літературна спадщина Івана Котляревського в оцінці Сергія Єфремова. *Київська старовина*. 2004. № 6. С. 166-171.

12. Охріменко П., Охріменко О. «Енеїда» І. П. Котляревського і світова література. *Українське літературознавство*. 1970. Вип. IX. С. 71-87.

13. Петренко Л. М. Педагогічні ідеї у просвітницько-виховній діяльності І. П. Котляревського. *Зб. наук. праць Полтавського державного педагогічного університету імені В. Г. Короленка. Педагогічні науки*. Полтава: Техсервіс, 2008. Вип. 6(64). С. 263-270.

14. Садовенко С. М. Соціальні мережі як інструмент популяризації нематеріальної культурної спадщини регіонів України (на матеріалах інформаційно-комунікативного контенту Вінницького обласного центру народної творчості). *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв: наук. журнал*. 2024. № 3. С. 21-31.

15. Столбова Ю. В. Роль внутрішнього туризму у формуванні національної ідентичності. *Науковий журнал «Український соціум»*. 2010. № 3(34). С. 72-79.

16. Субтельний О. Україна: історія / пер. з англ. Ю. Шевчука; вст. ст. С. Кульчицького. 2-е вид. Київ: Либідь, 1992. 512 с.

17. Beller M. *Topos. Imagology: The Cultural Construction and Literary Representation of National Characters*. Ed. M. Beller and J. Leerssen. Amsterdam: Rodopi, 2007. Pp. 441-443.

References

1. Abalikhin, B. (1969). On Military Service of I. P. Kotliarevskyi. Publication of Archival Documents and Introductory Article by B. Abalikhin. *Archives of Ukraine*, 5, 52-55 [in Ukrainian].

2. Berest, P. (2022). Genesis of Tourist Destinations of the Central Ukraine as a Culturological Factor of Preservation of the Self-Identity of Ukrainians in the 19th Century. *Bulletin of Mariupol State*

University. Series: Philosophy, Cultures Studies, Sociology, 23, 16-27 [in Ukrainian].

3. Bilyi, O. (2013). Symbolic Topos and the Struggle for History. *Philosophical Thought*, 6, 14-17 [in Ukrainian].

4. Bozhko, L. D. (2011). Cultural Tourism as an Important Factor in the Socio-Cultural Development of Ukrainian Regions. *Culture of Ukraine*, 32, 169-179 [in Ukrainian].

5. Volynskyi, P. K. (1969). Ivan Kotliarevskyi. Life and Creativity. Kyiv [in Ukrainian].

6. Hyrych, I. (2012). Literature and the Formation of National Consciousness of the Prominent Figures of the Ukrainian Movement of the Naddniproshchyna (Second Half of the 19th Century). *Ukraine: Cultural Heritage, National Consciousness, Statehood*, 21, 189-196 [in Ukrainian].

7. Denysiuk, Zh. (2021). Museum Communication in the Context of Digitalisation. *Library Science. Document Science. Informatics*, 3, 64-70 [in Ukrainian].

8. Yefremov, S. (1989). Kotliarevskyi and His School. *History of Ukrainian Literature*. Munich, 337-379 [in Ukrainian].

9. Kovaliv, Y. (2019). Ivan Kotliarevskyi: Phenomenon or Canon. *Native Land*, 2 (41), 83-86 [in Ukrainian].

10. Kotliarevskyi, I. P. (1980). Selected. Kharkiv [in Ukrainian].

11. Liubchenko, V. (2004). Literary Heritage of Ivan Kotliarevskyi in the Assessment of Serhii Yefremov. *Kyiv Antiquity*, 6, 166-171 [in Ukrainian].

12. Ohrimenko, P., & Ohrimenko, O. (1970). 'Eneida' by I. P. Kotliarevskyi and World Literature. *Ukrainian Literature Studies*, 9, 71-87 [in Ukrainian].

13. Petrenko, L. M. (2008). Pedagogical Ideas in Educational Activities of I. P. Kotliarevskyi. *Collection of Scientific Works of V. Korolenko Poltava State Pedagogical University. Series Pedagogical Sciences*, 6 (64), 263-270 [in Ukrainian].

14. Sadovenko, S. (2024). Social Networks as a Tool for Promoting Intangible Cultural Heritage of Ukrainian Regions (Based on the Materials of the Information and Communication Content of Vinnytsia Regional Centre of Folk Art). *National Academy of Culture and Arts Management Herald*, 3, 21-31 [in Ukrainian].

15. Stolbova, Yu. (2010). Role of Internal Tourism in the Formation of National Identity. *Ukrainian Society*, 3 (34), 72-79 [in Ukrainian].

16. Subtelnyi, O. (1992). *Ukraine: History*. 2nd ed. Kyiv [in Ukrainian].

17. Beller, M. (2007). *Topos. Imagology: The Cultural Construction and Literary Representation of National Characters*. Amsterdam, 441-443 [in English].

Стаття надійшла до редакції 08.01.2025
Отримано після доопрацювання 10.02.2025
Прийнято до друку 17.02.2025